

Содржина

1. НАМЕНА
2. ПОДРАЧЈЕ
3. ПОИМИ И ДЕФИНИЦИИ
4. ПОТРЕБНИ КОМПЕТЕНЦИИ

Референтни документи:

- МКС EN ISO/IEC 17021-1 Оценка на сообразност - Барања за тела кои обезбедуваат проверка (audit) и сертификација на системи за управување - Дел 1: Барања
- МКС EN ISO/IEC 17021-2 Оценка на сообразност - Барања за тела кои обезбедуваат проверка и сертификација на системи за управување - Дел 2: Потребни компетенции за проверка и сертификација на системи за управување со животната средина
- МКС EN ISO/IEC 17021-3 Оценка на сообразност - Барања за тела кои обезбедуваат проверка и сертификација на системи за управување - Дел 3: Потребни компетенции за проверка и сертификација на системи за управување со квалитетот
- IAF MD 5: 2015 Одредување на времето за проверка на системите за управување со квалитет и животна средина
- IAF MD 10: 2013 IAF Задолжителен документ за оцена на сертификациско тело - управување со компетенциите согласно ISO/IEC 17021:2011

**Competency Requirements for Auditors and Certification Personnel of Quality
Management Systems ISO 9001 (QMS) and Environmental Management Systems
ISO 14001 (EMS)**

1. НАМЕНА

Намената на оваа постапка, објавена од страна на директорот на ИАРМ, врз основа на член 23 од Статутот, е да ги утврди барањата што треба да ги исполнуваат **проверувачите и персоналот за сертификација на системи за управување со квалитет ISO 9001 (QMS) и системи за управување со животната средина ISO 14001 (EMS)**.

2. ПОДРАЧЈЕ

Оваа постапка се однесува на **проверувачите (auditors) и персоналот за сертификација на системи за управување со квалитет ISO 9001 (QMS) и системи за управување со животната средина ISO 14001 (EMS) и ќе биде применувана од оценувачите на ИАРМ при оценката на сертификациските тела за системи за управување.**

Отстапување од процесот за компетентност е дозволен доколку сертификациското тело може да му покаже на ИАРМ еквивалентност на процесот и соодветните компетенции. ИАРМ го задржува правото да ја потврди еквивалентноста на процесот преку одбрани проверки со сведочење.

3. ПОИМИ И ДЕФИНИЦИИ

Подрачје на акредитација: Акредитацијата за сертификациско тело за системи за управување со квалитет или управување со животната средина е поделено на 39 IAF-кодови и релевантните NACE-кодови rev.2. Прашањето за тоа дали на сертификациското тело му е дозволено да спроведува деловна дејност за еден, неколку или сите IAF/NACE-кодови зависи од тоа за колку сектори е доставена пријава и добиена потврда од ИАРМ по спроведена оценка (проверка со сведочење или преглед на документацијата).

Техничка област (ISO/IEC 17021-1: 2015) се применува различно во зависност од тоа за кој стандард за системи за управување се работи. За секој систем за управување, поимот е поврзан со производи, процеси и услуги во контекст на подрачјето на стандардот за системот за управување.

Техничка област за QMS - се однесува на процесите неопходни за исполнување на очекувањата на клиентите и применливите законски и регулаторни барања за производите и услугите на организацијата.

Сензитивна област QMS: Деловна област со вообичаено една техничка област, која поради висок ризик за процесот - и/или ризик за производот, има посебни барања за квалификациите и компетенциите на проверувачите и другите учесници во сертификацијата.

Техничка област EMS - се однесува на видовите активности, производи и услуги кои се однесуваат на еколошките фактори, а кои влијаат врз воздухот, водата, почвата, природните ресурси, флората, фауната и луѓето.

Класа на ризик EMS: Класата на ризик се состои од IAF индустрии и технички области со слични влијанија врз животната средина и потенцијални опасности во однос на супстанциите и/или квантитативно; класите на ризик 1 и 2 вообичаено се предмет на сложени еколошки дозволи и барања за осигурување. Овој документ дефинира пет класи на ризик за EMS. Класите за ризик **не** одговараат на претходните индустриски групи и сродни индустрии.

4. ПОТРЕБНИ КОМПЕТЕНЦИИ

ISO/IEC 17021-1: 2015 бара да се дефинира компетентноста за секоја техничка област и за секоја функција на сертификационата активност (видете Дел 7.1.2).

Назначувањето на проверувачи, експерти, преиспитувач и сертифицикатори врз основа на доказ за квалификација (образование, професионално и искуство во индустријата, познавање на MS/CY, обука) само по себе не е доволно.

Системот за назначување на сертификациското тело мора да биде надополнет со критериуми за компетентност, односно знаење и вештини во методолошките, организациските и техничките области во согласност со Анекс А1 од ISO/IEC 17021-1: 2015.

Одговорност на сертификациското тело е да ги утврди критериумите за компетентност за секој тип на систем за управување, секоја техничка област и секоја функција во процесот на сертификација, како и да ги документира потребните знаења и вештини.

Резултат од процесот е документирани критериуми за потребното знаење и вештини потребни за ефективно вршење на задачите за проверка и сертификација, кои треба да се исполнат за да се постигнат планираните резултати.

ISO/IEC 17021-1: 2015 (АНЕКС А1)

ПОТРЕБНИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА ПРОВЕРУВАЧИ НА СИСТЕМИ ЗА УПРАВУВАЊЕ

A.2.1 Познавање на практиките за управување со бизнис

Познавање на општите типови на организација, големина, владеење, структура и практики на работното место, системи за информации и податоци, системи за документација и информатичка технологија.

A.2.2 Познавање на принципите, практиките и техниките за проверка

Познавање на принципите, практиките и техниките за проверка на генерички системи за управување, како што е наведено во овој стандард, доволни за спроведување на проверки за сертификација и евалуација на процесите на внатрешна проверка.

A.2.3 Познавање на специфични стандарди за систем за управување/нормативни документи

Познавање на стандардот за систем за управување или други нормативни документи што се специфицирани за сертификација и доволни за да се утврди дали е ефективно имплементиран и во согласност со барањата.

A.2.4 Познавање на процесите на сертификациското тело

Познавање на процесите на сертификациското тело доволно за нивно извршување во согласност со процедурите и процесите на сертификациското тело.

A.2.5 Познавање на деловниот/бизнис сектор/от на клиентот

Познавање на терминологијата, практиките и процесите што се вообичаени за деловниот сектор на клиентот, доволно за да се разберат очекувањата на секторот во контекст на стандардот за системот за управување или друг нормативен документ.

ЗАБЕЛЕШКА: Под бизнис сектор се подразбира економската дејност (на пр. воздухопловни, хемиски, финансиски услуги).

A.2.6 Познавање на производите, процесите и организацијата на клиентот

Знаење поврзано со видовите производи или процеси на клиентот доволно за да се разбере како таквата организација работи и како организацијата може да ги примени барањата од стандардот за системот за управување или други релевантни нормативни документи.

A.2.7 Јазични вештини соодветни за сите нивоа во рамки на организацијата на клиентот

Способност да се комуницира ефективно со лица на кое било ниво во организација користејќи соодветни поими, изрази и говор.

A.2.8 Вештини на водење на белешки и пишување извештаи

Способност за читање и пишување со доволна брзина, прецизност и разбирање заради евидентирање, водење на белешки и ефективно комуницирање на наодите и заклучоците од проверката.

A.2.9 Презентациски вештини

Способност за презентирање на наодите и заклучоците од проверката со цел нивно лесно разбирање. За лидерот на тимот, презентирање пред јавен форум (пр. завршни состаноци) на наодите, заклучоците и препораките на соодветен начин за публиката.

A.2.10 Вештини за интервјуирање

Способност за интервјуирање со цел да добијат релевантни информации со поставување на отворени, добро формулирани прашања и слушање со цел да се разберат и оценат одговорите.

A.2.11 Вештини за управување со проверката

Способност за спроведување и управување со проверката со цел да се постигнат целите на проверката во договорената временска рамка. За лидерот на тимот, способност за олеснување на состаноците заради ефективна размена на информации и способност за доделување на задачите или нивно повторно доделување кога тоа е потребно.

Забелешка:

QMS

АНЕКС ISO_IEC 17021-3_2017:

Фундаментални концепти и принципи за управување со квалитетот

Контекст на организацијата

Производи, услуги, процеси и организација на клиентот

EMS

АНЕКС ISO_IEC 17021-2_2016:

Терминологија за животната средина

Еколошка метрика (Стандарди за мерење според кои може да се процени ефикасноста, изведбата, напредокот или квалитетот на планот, процесот или производ)

Техники за следење и мониторинг на животната средина

Аспекти на и влијанија врз животната средина

Перспектива на животен циклус

Евалуација на еколошки перформанси

Обврски за усогласеност

Подготвеност за реакција во итни случаи

Оперативна контрола

Фактори поврзани со локацијата

Комуницирани информации

Контекст на организацијата

Ризици и можности

A.3 ПОТРЕБНИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА ПЕРСОНАЛОТ КОЈ ГИ РАЗГЛЕДУВА ИЗВЕШТАИТЕ ОД ПРОВЕРКАТА И ОДЛУЧУВА ЗА СЕРТИФИКАЦИЈАТА

Функциите може да ги извршува едно или повеќе лица.

A.3.1 Познавање на принципите, практиките и техниките за проверка

Познавање на принципите, практиките и техниките за проверка на генерички системи за управување, како што е наведено во овој стандард, доволни за разбирање на извештај од проверка за сертификација.

A.3.2 Познавање на специфични стандарди за систем за управување/нормативни документи

Познавање на стандардот за системот за управување или други нормативни документи што се специфицирани за сертификација, доволно за да се донесе одлука врз основа на извештајот од проверката за сертификација.

A.3.3 Познавање на процесите на сертификациското тело

Познавање на процесите на сертификациското тело доволно за да се утврди дали очекувањата на сертификациското тело се исполнети врз основа на информациите доставени на преглед.

A.3.4 Познавање на деловниот/бизнис сектор/от на клиентот

Познавање на терминологијата, практиките и процесите што се вообичаени за деловниот сектор на клиентот, доволно за да се разбере извештајот од проверката во контекст на стандардот за системот за управување или друг нормативен документ.

QMS

АНЕКС ISO_IEC 17021-3_2017:

Фундаментални концепти и принципи за управување со квалитетот

EMS

АНЕКС ISO_IEC 17021-2_2016:

Терминологија за животната средина

Аспекти на и влијанија врз животната средина

Евалуација на еколошки перформанси

Обврски за усогласеност

Подрачје

A.4 ПОТРЕБНИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА ПЕРСОНАЛ КОЈ ЈА РАЗГЛЕДУВА ПРИЈАВАТА ЗА ДА ГИ УТВРДИ ПОТРЕБНИТЕ КОМПЕТЕНЦИИ НА ТИМОТ ЗА ПРОВЕРКА, ЗА ДА ГИ ИЗБЕРЕ ЧЛЕНОВИТЕ НА ТИМОТ ЗА ПРОВЕРКА И ДА ГО ОДРЕДИ ВРЕМЕТО ЗА ПРОВЕРКА

Функциите може да ги извршува едно или повеќе лица.

A.4.1 Познавање на специфични стандарди за систем за управување/нормативни документи

Познавање на она што стандардот за системот за управување или другите нормативни документи го специфицираат за сертификација.

A.4.2 Познавање на процесите на сертификациското тело

Познавање на процесите на сертификациското тело доволно за назначување на компетентен тим за проверка и правилно одредување на времето за проверка.

A.4.3 Познавање на деловниот/бизнис сектор/от на клиентот

Познавање на терминологијата, практиките и процесите кои се заеднички за деловниот сектор на клиентот, доволни за да се назначат надлежните членови на тимот на ревизија и точно да се одреди времето за проверка.

A.4.4 Познавање на производите, процесите и организацијата на клиентот

Познавање поврзано со типовите на производи или процеси на клиентот доволно за назначување на компетентен тим за проверка и правилно одредување на времето за проверка.

QMS

АНЕКС ISO_IEC 17021-3_2017: /

EMS

АНЕКС ISO/IEC 17021-2:2016:

Терминологија за животната средина
Аспекти на и влијанија врз животната средина
Фактори поврзани со локацијата
Подрачје

КРИТЕРИУМИ И ПОТРЕБНИ КОМПЕТЕНЦИИ ЗА ПРОВЕРУВАЧИТЕ

Проверувачите може да се назначат за максимум три години, потоа назначувањето мора да се обнови.

Сертификациското тело мора да обезбеди доказ за назначување и класификација на проверувачите аналоген на правилата за архивирање на документите за сертификација согласно ISO/IEC 17021-1:2015 Дел 9.9.4, т.е. минимум за тековниот и претходниот период на сертификација.

За системите за управување со квалитет и животната средина, сертификациското тело мора да ги утврди нивните компетенции за техничките области (IAF/NACE-кодови).

**Критериуми и барања
за проверувачите на
QMS**

**Барања
ISO/IEC 17021-3
Познавање на проверка и сертификација на QMS**
Познавање на проверка и сертификација на QMS
Контекст на организацијата
Производи, услуги, процеси и организација на клиентот

**Образование, обука и
искуство**

Да се има високо образование (универзитетска диплома) или соодветни квалификации во соодветната научна/технолошка дисциплина
4 години работно искуство од кои најмалку 2 години во областа за управување/обезбедување на квалитет.

Обука на проверувачот

Обука за проверувач за еден стандард (ISO 9001), за кој кандидатот во улога на проверувач аплицирал, во времетраење од најмалку 3 дена (со или без полагање на испит) - ако проверувачот има претходно познавање за стандардот, стекнато со само-обучување или друг вид обука, во спротивно минимум 36 часа поделени во 4-5 дена.
За секој следен стандард за сертификација, обука во траење од најмалку 2 дена (со или без полагање на испит) - ако проверувачот има претходно познавање на стандардот, во спротивно минимум 24 часа поделени во 3-4 дена.

**Искуство на
проверувачот**

Учество како проверувач во обука во најмалку 2 проверки, под надзор и преглед од искусен менаџер за проверка. Ако QMS или EMS е секундарна (дополнителна) област за сертификација, најмалку 1 проверка, под надзор и преглед од искусен менаџер за проверка, е доволна.

Водечки проверувач

Проверувач кој има извршено најмалку 3 проверки може да стане водечки проверувач, но во такви случаи мора да биде под надзор на искусен водечки проверувач во најмалку 2 проверки во улога на активен водечки проверувач (сертификација, ресертификација или надзорна

проверка).

Континуитет на назначувањето

Учество во две проверки за време на периодот на назначување (максимум три години) и
Учество во размена на искуства во период од 12 месеци (максимум три месеци толеранција од клучниот датум) и
Изведба на една проверка со мониторинг во рок од 36 месеци.

Размена на знаења

Проверка и размена на информации со други акредитирани сертификатори може да се признаат за да се одржи назначувањето. Меѓутоа, најмалку едно учество во размена на знаење со сертификациско тело што го назначило мора да се демонстрира во рамки на периодот на назначување од три години.

Компетенции за техничка област / NACE-код

За првата техничка област NACE-код, мора да се покажат две години професионално искуство. Оваа област, исто така, може да биде опфатена со стручно образование.

Компетентност за други технички области / IAF-код

Предуслови за секоја дополнителна техничка област NACE-код во рамки на IAF-код:
-Учество во 3 проверки во првата техничка област
- 6 месеци практично искуство во развој, производство и/или тестирање на производи, производни капацитети во одредена техничка област (NACE-код) или како надворешен советник за овие задачи
- или доказ за одобрување како евалуатор или советник во техничката област
- и утврдување/доказ за компетентност врз основа на експертска дискусија или набљудување на спроведена проверка (мониторинг) од страна на специјалист или специјализиран проверувач на сертификациското тело.

Компетентност за друг IAF-код во истиот бизнис сектор

Предуслови за секој дополнителен IAF-код во рамки на деловен/бизнис сектор:
-Учество во 3 проверки во првиот IAF-код
- 6 месеци практично искуство во развој, производство и/или тестирање на производи, производни капацитети во одредена техничка област (NACE-код) или како надворешен советник за овие задачи
- или доказ за одобрување како евалуатор или советник во техничката област
- и утврдување/доказ за компетентност врз основа на експертска дискусија или набљудување на спроведена проверка (мониторинг) од страна на специјалист или специјализиран проверувач на сертификациското тело.

Компетентност во дополнителен бизнис сектор

Дополнителна обука или образование или пракса и дополнително професионално искуство од најмалку 2 години во комбинација со најмалку 5 проверки во една или повеќе технички области во секој бизнис сектор;
и утврдување/доказ за компетентност врз основа на експертска

дискусија или набљудување на спроведена проверка (мониторинг) од страна на специјалист или специјализиран проверувач на сертификациското тело.

Ова определување не важи за сензитивни бизниси/технички области.

QMS - бизнис сектор и технички области

Бизнис сектор/ Технички кластер	IA F код	NACE код	Опис на економски сектор/дејност согласно IAF ID1	Критичен IAF код	Сензитивна област/ Специфичен NACE код
		01,02,03	Земјоделство, шумарство и риболов		
Храна	3	10,11,12	Прехрамбени производи, пијалаци и тутун	3	10,11,12
	30	55, 56	Хотели и ресторани		
Машински работи	17	24 со исклучок 24.46, 25 со исклучок на 25.4, 33.11	Базични метали и фабрикувани метални производи	22 или 20	
	18	25.4, 28, 30.4, 33.12, 33.2	Машини и опрема		
	19	26, 27, 33.13, 33.14, 95.1	Електрична и оптичка опрема		
	20	30.1, 33.15	Изградба на чамци и бродови		
	22	29, 30.2, 30.9, 33.17	Други видови возила		
Хартија	7	17	Ограничено на „производи од хартија“	9	
	8	58.1, 59.2	Издавачка дејност		
	9	18	Печатарска дејност		
Минерали	2	05,06,07,08,09	Рударство и ископување на камен	2 или 15	
	15	23, со исклучок на 23.5 и 23.6	Неметални минерални производи		
	16	23.5, 23.6	Бетон, цемент, вар, гипс, итн.		
Градежништво	28	41, 42, 43	Градежништво	28	41, 42, 43
	34	71, 72, 74 со исклучок на 74.2 и 74.3	Инженеринг услуги		
Стоки	4	13, 14	Текстил и текстилни производи	5 или 14	
	5	15	Кожа и производи од кожа		
	6	16	Дрво и производи од дрво		
	14	22	Гума и производи од пластични маси		
	23	31,32,33.19	Производство неспоменато на друго место		
Хемикалии	7	17	Ограничено на „производство на целулоза и хартија“	12	
	10	19	Производство на кокс и рафинирани нафтени производи		
	12	20	Хемикалии, хемиски производи и влакна		
Снабдување	25	35.1	Снабдување со електрична енергија	26	35.11; 35.12, 35.13; 35.14
	26	35.2	Снабдување со гас		
	27	35.3, 36	Снабдување со вода		
	24	38.3	Рециклирање		
Транспорт и вклучување со отпад		53, 61		24	
	39	37, 38.1, 38.2, 39, 59.1, 60, 63.9, 79, 90, 91, 92, 93, 94, 96	Други социјални услуги		
	29	45, 46, 47, 95.2	Трговија на големо и трговија		45, 46, 47, 95.2

Критериуми и барања за проверувачите на EMS	Барања
Образование, обука и искуство	Да има високо образование (универзитетска диплома) / вишо образование, пр. инженеринг на еколошки процеси
ISO/IEC 17021-2	<i>за класа на ризик 1</i>
ПОЗНАВАЊЕ НА КОНКРЕТЕН АСПЕКТ	4 години работно искуство од кои најмалку 2 години во областа за управување со животна средина/обезбедување на квалитет во една техничка област од оваа класа на ризик.
Емисии во воздухот	За друга техничка област во оваа класа на ризик, 2 години работно искуство.
Испуштања во земјата	Не е соодветно за друга техничка област.
Испуштања во води	<i>за класа на ризик 2</i>
Користење на суровини, енергетски и природни ресурси	2 години работно искуство од кои најмалку 1 година во областа за управување со животна средина/обезбедување на квалитет во една техничка област од оваа класа на ризик.
Израчена енергија (топлина, светлина и јонизирачко зрачење, вибрации, бучава)	За друга техничка област во оваа класа на ризик, 3 ЕМ проверки и една техничка дискусија/технички мониторинг.
Отпад	Не е соодветно за друга техничка област.
Користење на простор	<i>за класа на ризик 3</i>
Познавање за проверка и сертификација на EMS	1 година работно искуство од кои најмалку 1/2 година во областа за управување со животна средина/обезбедување на квалитет во една техничка област.
Терминологија за животната средина	За друга техничка област 3 EMS-проверки.
Еколошка метрика	Забелешка: Не е потребно да се има високо образование (универзитетска диплома) / вишо образование, пр. инженеринг на еколошки процеси. Можно е друго техничко високо образование.
Техники за следење и мониторинг на животната средина	<i>за класи на ризик 4 и 5,</i>
Аспекти на и влијанија врз животната средина	Една година професионално искуство и специјалистичка обука и 3 проверки
Перспектива на животен циклус	нема потреба од соодветно високо образование, како инженеринг на еколошки процеси. Може да биде друго техничко образование.
Евалуација на еколошки перформанси	Доказот за професионална компетентност треба да се земе предвид главно во однос на севкупната квалификација.
Обврски за усогласеност	Експертизата мора да биде доволна за да се оценат технолошките/правните детали/барања.
Подготвеност за реакција во итни случаи	
Оперативна контрола	
Фактори поврзани со локацијата	
Подрачје	
Комуницирани информации	

Контекст на
организацијата
Ризици и можности

**Обука на
проверувачите**

Обука за проверувач за еден стандард (ISO 14001), за кој кандидатот во улога на проверувач аплицирал, во времетраење од најмалку 3 дена (со или без полагање на испит) - ако проверувачот има претходно познавање за стандардот, стекнато со само-обучување или друг вид обука, во спротивно минимум 36 часа поделени во 4-5 дена.

За секој следен стандард за сертификација, обука во траење од најмалку 2 дена (со или без полагање на испит) - ако проверувачот има претходно познавање на стандардот, во спротивно минимум 24 часа поделени во 3-4 дена.

**Искуство на
проверувачот**

Учество како приправник во најмалку 2 ревизии, под надзор и преглед од искусен менаџер за проверка. Ако QMS или EMS е секундарна (дополнителна) област за сертификација, најмалку 1 ревизија, под надзор и преглед од искусен менаџер за проверка, е доволна.

Водечки проверувач

Проверувач кој има извршено најмалку 3 проверки може да стане водечки проверувач, но во такви случаи мора да биде под надзор на искусен водечки оценувач во најмалку 2 проверки во улога на активен водечки проверувач (сертификација, преоценување или надзорна проверка).

**Континуитет на
назначувањето**

- Учество во две проверки за време на периодот на назначување (максимум три години) и
- Учество во размена на искуства во период од 12 месеци (максимум три месеци толеранција од клучниот датум) и
- Изведба на една проверка за мониторинг во рок од 36 месеци.

Размена на знаења

Проверката и размената на информации со други акредитирани сертификатори може да се признаат како иницијални назначувања, проширувања на подрачјето и одржување на назначувањето. Во рамки на период на назначување од три години, мора да се демонстрира најмалку едно учество во размена на знаење со назначено сертификациско тело.

Детали

Експертиза за барањата за животна средина во земја надвор од редовната област на работење (земјата во која е стекната обуката и професионалното искуство) генерално може да се добие само со поддршка од локален технички експерт за прашања поврзани со животната средина. Добивањето на други, еквивалентни компетенции мора да се докажува од случај до случај.

Класи на ризик и

IAF-

Технички области

Competency Requirements for Auditors and Certification Personnel of Quality Management Systems ISO 9001 (QMS) and Environmental Management Systems ISO 14001 (EMS)

технички области (комплексност на EMS)	индустрија	
RC 1 (високо)	11	Нуклеарни постројки, вклучувајќи снабдување и одлагање, истражување
25		Производство на електрична енергија од нуклеарна енергија
RC 2 (високо)	2	Рударска индустрија и експлоатација на карпи и земја
10		Екстракција на нафта и гас
4 + 5		Боење на текстил и облека, штавење на кожа
7		Производство на целулоза за производство на хартија, вклучувајќи и рециклирање на хартија
10 + 12 + 13		Рафинирање на нафта, постројки за кокс, хемикалии и лекови
17		Примарни производи - метали
15 + 16		Производи и преработка на неметални материјали, вклучувајќи керамика и цемент
25		Производство на електрична енергија од јаглен
28		Изградба или уривање
24 + 39		Третман на отпад, вклучувајќи специјален отпад, на пример со согорување, итн.; отпадни води (комунална и индустриска отпадна вода)
RC 3 (средно)	1	Рибарство/земјоделство/шумарство
4 + 5		Текстил и облека, освен штавење
6		Производство на табли, обработка/импрегнација на дрво и производи од дрво
7 + 9		Производство на хартија и печатење (intaglio printing), освен производство на целулоза
15 + 16		Преработка и производство на неметални материјали, вклучувајќи стакло, глина, варовник, итн.
17 + 18 + 19		Површинска обработка или друга хемиска обработка на метални производи, освен примарни производи.
20 + 21 + 22		Површинска обработка или друга хемиска обработка за општ машински инженеринг.
		Производство на голи печатени плочки за електронската индустрија.
		Производство на електронски кола/компоненти
		Производство на транспортна опрема - копно, железница, воздух, вода.
25		Производство на електрична енергија која не е базирана на јаглен и дистрибуција на електрична енергија.
26 + 27		Производство, складирање и дистрибуција на гас.
		Екстракција на вода, пречистување, дистрибуција, вклучувајќи управување со протокот.
29 + 10		Трговија на големо и мало со фосилни горива
3		Преработка на храна и тутун
31		Транспорт и дистрибуција по вода, воздух и копно
35		Комерцијално посредување со недвижен имот, хигиенско чистење, хемиско чистење
24		Рециклирање, компостирање, депонирање
34		Технички испитувања и лаборатории

Competency Requirements for Auditors and Certification Personnel of Quality
Management Systems ISO 9001 (QMS) and Environmental Management Systems
ISO 14001 (EMS)

RC 4 (ниско)	38	30	Здравство/болници/ветеринарство
	6		Угостителство
	7 + 9		Дрво и производи од дрво, со исклучок на производство на табли и обработка и импрегнација на дрво
	14		Производи од хартија производи, освен intaglio и производство на хартија
	17 + 19		Инјектирање на гума и пластика, калапи и склопување - освен за производство на гумени и пластични материјали; ова спаѓа под хемикалии.
	18		Топло и ладно обликување, обработка на метал, со исклучок на површинска обработка и други видови хемиска обработка и примарно производство.
	23		Склопување на електрична и електронска опрема, освен производство на РСВ (печатени електронски плочи).
	29.2		Генерално склопување во машински инженеринг, освен површинска обработка и друга хемиска обработка.
	29.1		Производство на мебел, накит, музички инструменти, спортска опрема, играчки и други производи.
	RC 5 (ограничено)		8
35	8	Трговија на големо и трговија на мало	
34		Издаваштво	
39		Административни функции и менаџмент, седишта и управување со холдинг-компаниии	
31		Истражување и развој, инженеринг и архитектонски фирми	
31.2		Други услуги	
35		Услуги за транспорт и дистрибуција – услуги за управување без управување со возен парк	
37		Комуникации, телекомуникации и обработка на податоци	
36		Општи услуги (освен: посредување со комерцијални недвижности, управување со недвижности, индустриско чистење, хигиенско чистење, хемиско чистење)	
32		Образование и обука	
		Јавна администрација, локални власти	
	Финансиски институции		